

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواران

مدرسه علمیه الزهرا سلام الله عليها قیامدشت

الگوی امنیت ملی بر اساس منابع اسلامی

استاد راهنما

سعیده احمدی

نویسندگان

هاجریات

فاطمه رحمانیان

نازی الیاس زاده

فاطمه جاوید

پاییز ۹۷

چکیده

در مفاهیم اسلامی، امنیت وسیله وزمینه ای برای اهداف متعالی جامعه انسانی و استفاده مطلوب از فرصت ها و پیشرفت جامعه نخبگانی یک کشوری باشد ، از این رو آنچه که موجب نا امنی جامعه می شود ، مسأله آسیب پذیری آن جامعه می باشد، به همین جهت حفظ امنیت داخلی و اجتماعی یک جامعه ، پایه و اساس امنیت ملی آن جامعه محسوب می شود. بدیهی است که امنیت ملی به عوامل درونی و بیرونی آن جامعه بستگی دارد، لذا نفوذ امنیت ملی را باید در ، کم و کیف ابعاد امنیت ملی، چون امنیت فردی و اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ، فرهنگی و نظامی ، مادی و معنوی جستجو کرد .

درباب اهمیت امنیت ملی و نقش آن به عنوان الگویی در پیشرفت فردی و اجتماعی ، همین بس که بدون امنیت هیچ برنامه ای قابل اجرا نیست . لذا در تحقق پیشرفت یک جامعه و نخبگان جامعه ، وجود امنیت یکی از ضروریات به نظر می رسد ، و در سطح ملی، امنیت، اهمیتی فراتر از بقا و صیانت ذات یک کشور و جامعه دارد، عدم احساس امنیت و آرامش، مهمترین مانع در مسیر حرکت کشور به سمت اهداف از پیش تعیین شده ، و مهمترین تهدید برای پیشرفت نخبگان یک کشور است . از این رو در این مقال بر آن شده تا به مفهوم و جایگاه امنیت ملی، مؤلفه هایی چون شجاعت، عدالت، ضرورت آمادگی رزمی ، بهره مندی از قرآن و امنیت در سایه تشکیل حکومت ، و ابعاد امنیت ملی و اصول مهم در تأمین امنیت ملی و آسیب های عدم امنیت پرداخته شود .

واژگن کلیدی : الگو، امنیت، ملی، منابع اسلامی

فهرست مطالب

۵	مفهوم و جایگاه امنیت
۷	امنیت در قرآن
۱۱	امنیت در روایات
۱۲	جایگاه امنیت در حکومت مهدوی
۱۳	مولفه های امنیت ملی
۱۳	۱. امنیت و عدالت
۱۶	۲. امنیت و شجاعت
۱۷	۳. امنیت و ضرورت آمادگی رزمی
۱۷	۴. امنیت و بهره مندی از قرآن
۱۸	۵. امنیت در سایه حکومت
۲۱	ابعاد امنیت ملی
۲۱	۱. امنیت فردی
۲۱	۲. امنیت اجتماعی
۲۲	۳. امنیت سیاسی
۲۳	۴. امنیت فرهنگی
۲۴	۵. امنیت اقتصادی
۲۵	۶. امنیت حقوقی
۲۶	۷. امنیت زیست محیطی
۲۶	۸. امنیت مرزی
۲۷	۹. امنیت معنوی

۲۹	اهداف امنیت ملی
۳۰	عوامل تأمین امنیت ملی
۳۱	اصول مهم در تأمین امنیت ملی
۳۳	نتایج اجرای امنیت ملی
۳۳	عوامل چالشی و بحران زا در امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران
۳۳	۱. عوامل خارجی
۳۵	۲. عوامل داخلی
۴۰	نتیجه

مفهوم و جایگاه امنیت

امنیت از مقوله های اساسی است که وجود آن در تمام ابعاد زندگی بشری به گونه ای قابل لمس و موثر احساس می شود و از دیرباز تا کنون در حیات انسانی منشأ تحولات و دگرگونی های فراوان شده است . ریشه لغوی این واژه از ثلاثی مجرد "أمن" و با مشتقاتی مانند "ایمان" و "ایمنی" است. این واژه را به مفهوم اطمینان، آرامش در برابر خوف، تفسیر و تعریف و ترجمه کرده اند که تا حدود زیادی به واقعیت نزدیک است و شامل دو بعد ایجابی و سلبی در تعریف امنیت می شود . از یک سو اطمینان، آرامش فکری و روحی و از سوی دیگر فقدان خوف، دلهره و نگرانی که موجب سلب آرامش و اطمینان می گردند، از کاربردهای دیگر این واژه است. اصلی ترین مترادف های قرآنی واژه عدل که در قرآن آمده اند و با آن ارتباط معنایی دارند، عبارتند از : قسط، قصد، استقامت، وسط، نصیب، حصّه، میزان و... . همچنین جور متضاد کلمه عدل که خود نیز مترادف ظلم است، کمتر در قرآن آمده است . البته کلمه ظلم و مشتقات آن به صورتی بسیار گسترده در آن کتاب آسمانی ذکر شده است.

همچنین امنیت از موضوعات بسیار مهمی است که در قرآن و روایات به گستردگی آن اشاره شده است . صورت فارسی و عربی این کلمه به اشکال "امنیت" و "امنیه" در متون اسلامی موجود نیست و بیشتر توجه به این

باعث می گردد، بسیاری از آسیب پذیری ها از فرصت کمی برای نمود یافتن برخوردار شوند و از سوی دیگر تهدیدهای بیرونی نیز تا حدود زیادی با توجه به قدرت درونی مورد جذب و هضم قرار گیرند.^۱ رهبر معظم انقلاب در استفتایی دیدگاه خود را درباره استفاده از فیلترشکن اعلام فرمودند

به گزارش گرداب، معمولاً برخی از اصحاب رسانه و اهل فن ناگزیر به استفاده از سایتهای خبری هستند که بر اساس مقررات جمهوری اسلامی ایران فیلتر شده اند. اینکه استفاده از این سایتهای خبری اهل فن به لحاظ شرعی چه حکمی دارد را خبرنگار مهر در استفتایی از دفتر مقام معظم رهبری جويا شده که در ادامه از نظر می گذرد.

پرسش: برخی از سایتهای خبری فیلتر شده اند. این در حالی است که برخی افراد به سبب موقعیت شغلی، مثل خبرنگاران باید به این سایتهای رجوع کنند و اخبار و اطلاعات کسب کنند. معمولاً این اخبار در سایتهای مجاز نیز وجود ندارد. حکم شرعی استفاده از سایتهای فیلتر شده برای کسانی که ضرورت شغلی آنها ایجاب می کند از این سایتهای استفاده کنند چیست؟

پاسخ: به طور کلی، استفاده از فیلترشکن تابع قوانین و مقررات نظام جمهوری اسلامی می باشد و تخلف از مقررات جایز نیست.^۲

پاسخ: این کار در صورتیکه خالف قوانین و مقررات حکومت اسلامی باشد جایز نیست ولی بر مراکز علمی لازم است امکان استفاده از منابع علمی سالم را برای دانشجویان فراهم کنند.^۳

پاسخ: به صورت کلی اگر تخلف از قوانین نظام اسلامی باشد، تخلف از قوانین شرعی جایز نیست.^۴

^۱ مجله حصون / بهار ۱۳۸۸، شماره ۱۹، امنیت و امنیت ملی

^۲ استفتائات هوانا از دفتر استفتائات مقام معظم رهبری .

^۳ سایت ه دانا برگرفته از استفتائات مکارم شیرازی.

^۴ منبع سایت ه دانا نوری همدانی، تاریخ نشر ۱۰ دی ۱۳۹۶.

برای مهار چالش ها و بحرانهای اشاره شده می توان راهکارهای زیر را پیشنهاد داد:

۱. توجه هر چه بیشتر و عمل عالمانه به هویت اسلامی - ایرانی و دوری گزیدن از افراط و تفریطها در این مورد
 ۲. شناخت همه جانبه و علمی قابلیت ها و محدودیت های کشور و محیط بین الملل با توجه به سفارش امام علی(ع) که: دانش بهترین راهنما است.
 ۳. تعامل سازنده با جهان و جذب سرمایه و فن آوری های روز دنیا
 ۴. تمرکز زدایی و تلاش برای تامین عدالت اجتماعی و جغرافیایی
 ۵. حمایت هر چه بیشتر از مخترعان، نخبگان و پژوهش های نخبگانی
 ۶. احیای فرهنگ کار و حمایت از تولید داخلی و توجه دادن جامعه به لرزش بویژه از طریق صدا و سیما
 ۷. تداوم انتقاد سازنده و دوری از تحریف ها در رسانه ها و جامعه
 ۸. تقویت روحیه میهن پرستی و دفاع از آن بویژه در میان نسل جوان
 ۹. برخورد عالمانه با جمعیت جوان و نیازهای آنان (ازدواج، شغل، مسکن و ...)
 ۱۰. تلاش بر کار آمدی بیشتر نظام در صحنه های مختلف و رضایتمندی مردم
 ۱۱. مبارزه با فقر، فساد و تبعیض و تقویت کارکرد نهادهای نظارتی و بازرسی و توجه به اقدامات پیشگیرانه
 ۱۲. حفظ روحیه شهادت طلبی، فداکاری و ایثارگری بعنوان بخشی از هویت اسلامی شیعی و بکارگیری قابلیت های موقعیت استراتژیکی کشور جهت باز دارندگی جمعیت
-

۱۳. نقش رهبری در نظام جمهوری اسلامی ایران به عنوان لنگرگاه ثبات و عامل وحدت تمام جریانها از

مهمترین قابلیت های نظام برای مهار چالش ها و بحرانهاست

دولت ها در بعد داخلی امنیت با مسأله آسیب پذیری ها و در بعد خارجی امنیت با مسأله تهدیدات روبرو هستند و «فقدان امنیت و نا امنی، بازتاب ترکیبی از تهدیدها و آسیب پذیری هاست .

می توان گفت احتمالاً آنچه بیشتر تهدیدات خارجی را تحریک می نماید و نا امنی را دامن می زند، مسأله آسیب پذیری می باشد، به همین جهت امنیت داخلی هر کشوری، پایه و اساس امنیت ملی آن محسوب می شود. «بدیهی است که امنیت ملی هر کشوری به عوامل درونی و بیرونی آن بستگی دارد، اما پشتوانه اصلی آن را باید

در کم و کیف ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی نظم اجتماعی درونی آن جستجو نمود».^۱

^۱ فصلنامه کتاب زنان، شماره ۱۸، مجوبی منش، حسین

محرملی فیروزی، کارشناس ارشد جغرافیایی سیاسی

مجله حصون / بهار ۱۳۸۸ شماره ۱۹ چالش ها و بحران های امنیت ملی منبع: راهکار ها

نتیجه

مفهوم امنیت ، مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت است و در مورد افراد به معنی آن است که نسبت به حقوق و آزادی های مشروع خود بیم و هراسی نداشته باشند ، امنیت وسیله و زمینه برای اهداف متعالی انسانی و وصول به درجات قرب و کمال و استفاده مطلوب از فرصت هاست. لذا اصل ارزشمند برقراری امنیت ، موجب حفظ اسلام و ارزش های اسلامی و پاسداری از نظام اسلامی و و رمز موفقیت جامعه اسلامی و عناصر تأثیر گذار در جامعه اسلام اعم از نخبگان می باشد .

در حقیقت، امنیت یک معنای نسبی دارد و وابسته به وضع و شاخص های مربوط به آن است و به نوعی مترادف با ایجاد فرصت برای استفاده از ظرفیت ها و کاهش آسیب ها و تهدید ها و خطرات برای فرد، خانواده و جامعه ونخبگان آن است ، چنانچه این مفهوم در منابع اسلامی، دارای عرصه وسیعی بوده و قلمروها یی اعم از امنیت اقتصادی، قضایی و حقوقی، فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی و ملی را شامل می شود. و با شاخص های ایجابی و سلبی، از هر دو زاویه قابل تعریف و دسترسی است و البته این امر نسبی است، نه مطلق . تابع وضع و امکانات و توانایی های هر فرد و جامعه است و نباید آن را صرفاً به امکانات و تجهیزات نظامی، با اندازه های مادی و فیزیکی یا مقولات اقتصادی و مانند آن تعریف کرد. بلکه مفهومی عمیق تر، ظریف تر و فراگیرتر از موضوعات یاد شده داشته و بر ابعاد روحی، فکری، فرهنگی، اخلاقی، معنوی و اعتقادی و ملی احاطه دارد .

لذا می توان گفت آنچه که نا امنی را دامن می زند، مسأله آسیب پذیری می باشد، به همین جهت امنیت داخلی هر کشوری، پایه و اساس امنیت ملی آن محسوب می شود. بدیهی است که امنیت ملی هر کشوری به عوامل درونی و بیرونی آن بستگی دارد، اما پشتوانه اصلی آن را باید در ، کم و کیف ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی ،فرهنگی، نظامی و درونی آن جستجو نمود.

